

บทที่ ๕

บทนำ

หลักการและเหตุผล

จากสถานะสังคมปัจจุบันที่ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป มีการอพยพย้ายที่อยู่ หรือมีการเข้ามาทำงานในเมือง สมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้หญิงมีโอกาสทำงานนอกบ้านมากขึ้น เพื่อช่วยฐานะทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น สถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีตที่มีลักษณะครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ ประกอบด้วยบิดา มารดา และบุตร ดังนั้น พ่อ บ้านและแม่บ้านที่ต้องทำงานนอกบ้าน จึงจำเป็นต้องหาผู้ดูแลบุตรแทนในช่วงระหว่างวัน

สถานรับเลี้ยงเด็กจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นิยมในปัจจุบัน นอกเหนือจากการให้ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง เป็นผู้ดูแล หรือแม่กระทั่งพี่เลี้ยง ซึ่งนับวันจะหาผู้ที่เหมาะสมและไว้ใจได้ยาก การที่บิดามารดานำบุตรที่มีอายุระหว่าง 0-6 ปี ซึ่งเป็นเด็กในช่วงก่อนวัยเรียน ไปฝากเลี้ยงกับสถานรับเลี้ยงเด็กจึงตัดปัญหาเกี่ยวกับผู้ดูแลบุตร อีกทั้งยังมั่นใจว่าบุตรจะได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง และปลอดภัยจากพี่เลี้ยงมืออาชีพ หรือบางแห่งอาจมีพยาบาลวิชาชีพควบคุมดูแลด้านสุขอนามัย รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการตามสมควรกับวัยของเด็ก ดังนั้น สถานรับเลี้ยงเด็กจึงมีส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน ซึ่งได้แก่การพัฒนาทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ที่เหมาะสมกับวัย อันเป็นรากฐานในการสร้างเสริมคุณภาพของคน ในการเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีคุณภาพ และรู้จักอยู่ร่วมกันโดยสันติ

จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเชียงใหม่ ณ ธันวาคม 2540 มีสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 51 แห่ง มีจำนวนเด็กที่รับเลี้ยงประมาณ 2,600 คน สำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีได้จดทะเบียน ซึ่งตั้งอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งเล็ก ๆ มีจำนวนเด็กไม่เกิน 10 คน มักจะจัดตั้งและเลิกกิจการได้โดยง่าย เพราะเป็นการเลี้ยงที่บ้านของผู้ประกอบการเอง โดยมีการคัดแปลงสถานที่เพียงเล็กน้อย ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงไม่สามารถทำได้แน่นอน และครบถ้วน¹

¹ สัมภาษณ์ สว่างจิตต์ สุวรรณนคร เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ 6 งานควบคุมสถานสงเคราะห์เด็กและสถานรับเลี้ยงเด็ก ฝ่ายกิจการเอกชน สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเชียงใหม่ (ช่วงพฤษภาคม 2541).

อัตราการเกิดของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2535² -2539³ มีแนวโน้มลดลง จาก 12,510 คน ในปี 2535 เป็น 5,451 คน ในปี 2539 หรือเฉลี่ยร้อยละ 17.14 ต่อปี ด้านความต้องการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก จากข้อมูลการสำรวจเกี่ยวกับผู้ดูแลบุตร พ.ศ.2536 ซึ่งทำการสำรวจทุก ๆ 5 ปี พบว่าสตรีสมรสทุกอาชีพที่มีอายุ 15-49 ปี มีบุตรอายุระหว่าง 0-5 ปี และอาศัยในภาคเหนือ ใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก 29,950 คน⁴ จากจำนวนประชากร 706,640 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.24

ปัจจุบันสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนประสบกับปัญหาต่าง ๆ อาทิเช่น ความยากในการสรรหาคูพี่เลี้ยงที่มีคุณสมบัติเหมาะสม การลาออกจากงานของพี่เลี้ยงมีอัตราสูง การที่ผู้ปกครองมีความต้องการสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในโรงเรียนอนุบาล เพื่อความต่อเนื่องในการเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลได้โดยง่าย และการไม่สามารถปรับขึ้นค่าบริการรายเดือนได้ เนื่องจากการแข่งขันสูงเป็นต้น⁵ ซึ่งสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนแต่ละแห่งได้มีแนวทางที่แตกต่างกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ และรวบรวมปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียนทั้งหมดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

² สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, สมุดรายนงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2535, (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย, 2536), หน้า 5.

³ สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, สมุดรายนงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2539, (กรุงเทพฯ : บริษัท เท็กซ์แอนด์เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด, 2540), หน้า 4.

⁴ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับบุตร พ.ศ.2536, (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์, 2537), หน้า 60.

⁵ รวบรวมคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บางส่วน และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่ (เมษายน-พฤษภาคม 2541).

ขอบเขตการศึกษา

สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่จดทะเบียนกับสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเชียงใหม่ ณ ธันวาคม 2540 มีจำนวน 51 แห่ง แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2541 ถึงมกราคม 2542 พบว่ามีสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ยังคงเปิดดำเนินการจำนวน 42 แห่ง ที่เหลืออีก 9 แห่ง มิได้เปิดดำเนินการ ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้จึงจะศึกษาเฉพาะสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่เปิดดำเนินการเพียง 42 แห่ง เท่านั้น โดยหัวข้อที่ศึกษา ได้แก่

1. การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการ การตลาด การเงิน และบุคลากร
2. ปัญหาในการดำเนินงานของธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็ก

นิยามศัพท์

สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียน หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กซึ่งมีอายุไม่เกิน 7 ปี บริบูรณ์ และมีจำนวนเกิน 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยง แต่ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนอนุบาล และจะต้องได้รับอนุญาตจัดตั้งโดยถูกต้องตามกฎหมาย ออกตามความในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 โดยมีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบควบคุมการดำเนินงาน คือ กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย⁶

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงการดำเนินงานของธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบถึงปัญหาในการดำเนินงานของธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. ผลการศึกษาเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจ ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานและปัญหาของสถานรับเลี้ยงเด็ก

⁶ กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย, เอกสารคำแนะนำการขออนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน, หน้า 1.